

Mentalne mape u predškolskom odgoju

Mentalne ili kognitivne mape su vizualna tehnika prikaza informacija, a njihov tvorac je britanski profesor Tony Buzon. On govori da su mentalne mape vizualno sredstvo koje nam prikazuje kako mozak razmišlja.

Mentalne mape osmišljene su kako bi se lakše organiziralo čitanje, učenje ili rad. Pripadaju skupini mnemotehnika koje služe zadržavanju materijala koji bismo inače vrlo vjerojatno zaboravili. Također, pomažu mozgu da efikasnije pohrani i zapamti informacije jer prati prirodan proces razmišljanja mozga te povezuje lijevu i desnu hemisferu mozga. Mozak pohranjuje svoje informacije na dendrite koji slične granama.

Na taj način izrađuje se i mentalna mapa. Mozak misli i pamti u slikama i putem asocijacija te se u samoj izradi mentalnih mapa koriste slike, boje i povezivanja što olakšava dosjećanje.

One nam pomažu da budemo kreativniji, da štedimo vrijeme, učimo bez muke, bolje se prisjećamo, učimo brže i učinkovitije, a sve to na drugačiji i zabavniji način. Uz to, izrada mentalnih mapa djeci je zabavna te razvija kreativnost i čini usvajanje novih znanja privlačnijim.

Putem mentalnih mapa djeca pamte informacije na dva načina (vizualno i verbalno) te ulaze u dublju obradu informacija jer one ne prikazuju samo činjenice, već i odnose među pojmovima.

Kako napraviti mentalnu mapu?

Proces izrade mentalne mape vrlo je jednostavan, a može trajati satima, danima, tjednima ili mjesecima. Dakle, razrađujemo ju kroz vrijeme, a količina informacija koju ćemo u nju staviti ovisi o načinu na koji je obrađujemo. Pravila u izradi mape postoje, ali kreiranje iste je proces koji potiče individualnost i maštovitost kod djece. U sredini mape nalazi se ključni pojam/tema/problem koji se onda grana dalje u razradu.

Slijedi jedan primjer mentalne mape.

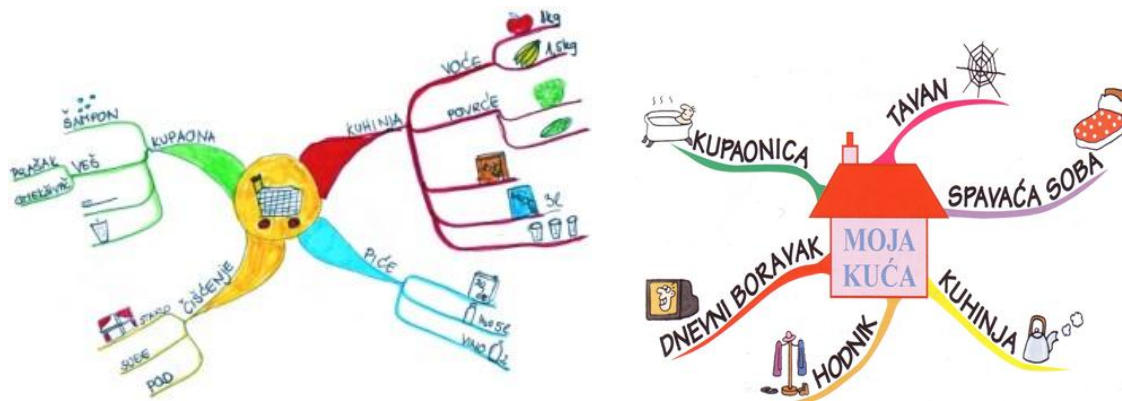

Za izradu mentalne mape potreban nam je prazan papir, olovke u boji te dobra volja i mašta.

Tony Buzon kod izrade mentalnih mapa savjetuje sljedeće:

- započeti u središtu papira gdje se nalazi crtež/slika/riječ koji karakterizira temu na kojoj se radi
- koristiti različite simbole i veličine slova u cijelom dijagramu
- odrediti ključne riječi te ih upisati
- svaka ključna riječ treba biti zapisana samostalno
- značenje na linijama koje izlaze iz ključne riječi treba se odnositi na istu
- duljina linije neka bude jednaka duljini riječi
- kod izrade mape koristiti razne boje
- razviti svoj stil izrade mentalne mape
- naglasiti najvažnije dijelove te koristiti asocijacije
- nacrt mape napraviti jasno u zrakastoj strukturi

Mentalne mape mogu se osim u školi, na fakultetu i poslu, usvojiti još u predškolskoj dobi jer se u njihovoj izradi osim slova izražavamo i riječima, brojkama, crtežima, skicama i bojama. Najčešće se izrada mentalne mape u predškolskoj dobi i temelji na slikama i crtežima, djeca na taj način „zapisuju“ informacije te se potiče dugoročno zapamćivanje. Dakle, u izradi jedne mape mogu se koristiti riječi, slike, boje, simboli, kodovi, tablice ili grafovi. Primjer korištenja simbola, crteža, riječi, slika...

Ovakav način rada zapravo je puno prirodniji jer koristimo mozak kako bi samostalno kreirali asocijacije i povezali staro znanje s novim. Mentalne mape potiču pozitivne emocije kod djece, pružaju veću sigurnost i samopouzdanje te suradnju među djecom.

U odgojno-obrazovnoj skupini „*Pahuljice*“ vrlo često se potiče djecu na izradu zajedničke mentalne mape. Najčešće se mentalne mape izrađuju na temu pročitane slikovnice. Za vrijeme izrade mape djeca se prisjećaju sadržaja priče, međusobno komuniciraju i razmjenjuju iskustva te se nadopunjuju. Mentalne mape izrađuju se na način da je glavno sredstvo izražavanja i „zapisivanja“ dječji crtež na zadanu asocijaciju. Za vrijeme izrade mentalne mape djeca se prisjećaju sadržaja te ga prepričavaju kako bi što bolje mogli prenijeti na papir svoju misao. Također, mentalne mape često su izložene u hodniku dječjeg vrtića pa su djeca u

možnosti i svojim roditeljima pokazati što su radili. Tu opet dolazi do prisjećanja i ponavljanja sadržaja dok dijete roditelju prepričava postupak izrade kao i sami sadržaj. Obzirom da mentalne mape ostaju pohranjene kao dokumentacija, djeca ih mogu pogledati i nakon određenog vremena (npr. 2 mjeseca) te zajedno sa odgojiteljima napraviti samorefleksiju, odnosno prisjetiti se što su radili na toj mentalnoj mapi, o čemu su razgovarali, što su obrađivali i slično. Tu se ponovno pokreće proces dosjećanja i zapamćivanja.

♣ **Primjer izrade mentalne mape na temu priče „U rukavici“**

Prvo su djeca nacrtala svako na svoj papir ono što im je ostalo najviše u sjećanju iz priče i čega su se prisjetila uz poticajna pitanja odgojitelja i prepričavanje druge djece.

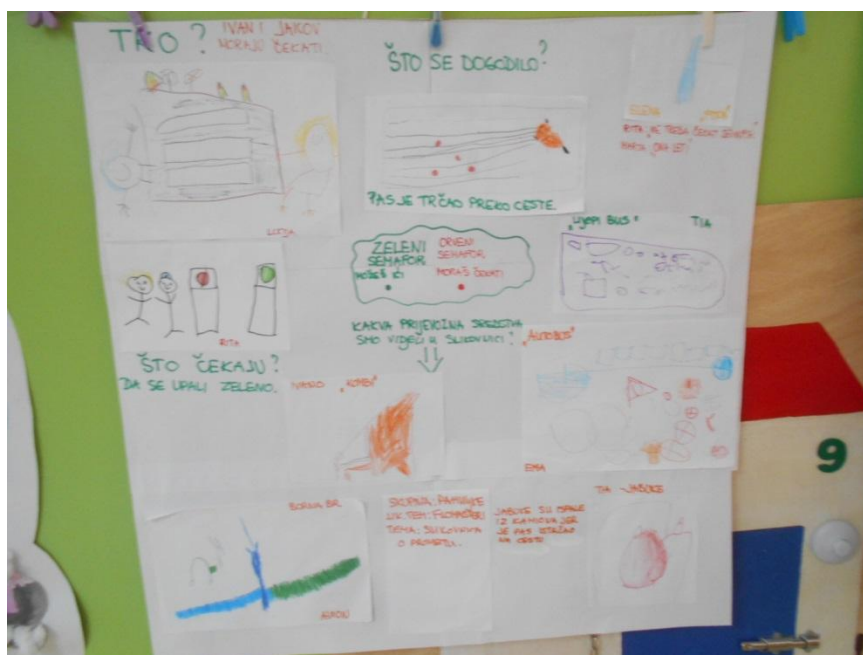

Zatim su papire sa crtežima lijepili na plakat, odnosno papir na kojem se izrađuje mentalna mapa.

♣ Primjer mentalne mape na temu „Promet“

Poticaj za izradu mape bila je pročitana slikovnica o prometu te razgovor o prometnim sredstvima, znakovima i ponašanju o prometu.

Osim na temu pročitanih priča, mentalne mape izrađuju se i kod obrade određenih tema kao što su primjerice *pojam boje*. U izradi ove mentalne mape djeca su koristila fotografije kao sredstvo zapisivanja. Prethodno ih je trebalo izrezati, potom odrediti gdje koja fotografija pripada, odnosno kojoj boji, a potom i zalijepiti. Kroz izradu ove mape, osim usvajanja boja, djeca su vježbala pravilno držanje škarica, finu motoriku, strpljenje i čekanje na red ali i pozitivnu sliku o sebi i samopouzdanje. Konačni cilj ovakvog načina rada je da potiče pojedinca da stvara svoju sliku koja je njemu logična.

Kao zaključak možemo navesti da mentalne mape kod djece razvijaju kreativnost i divergentno mišljenje. Naime na samom početku izrade mentalnih mapa u odgojno-obrazovnoj skupini *Pahuljice* sudjelovao je manji broj djece. S vremenom, interes za isto se povećao i djeca koja nisu do tada bila spremna učiti na taj način ili dovoljno opuštena u sudjelovanju i crtanju, sada imaju veću sigurnost.

Pripremile odgojiteljice odgojno-obrazovne skupine *Pahuljice*:
Alenka Viduka i Matea Kupinić